

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΠΑΛ 2026

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1. α) Οι δύο (2) αρχές του μπάσκετ που ο Ντέιβιντ Χολάντερ θεωρεί ως πιο επίκαιρες:

1. **Η απουσία σταθερών θέσεων:** Το μπάσκετ παίζεται χωρίς καθλωμένους ρόλους, γεγονός που αντανακλά τη σύγχρονη ζωή, όπου κανείς δεν είναι μόνο ένα πράγμα. Σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται διαρκώς, η αρχή αυτή διδάσκει στους ανθρώπους την ανάγκη για ευελιξία, συνεχή προσαρμογή και συλλογική δράση («πάντα μαζί με άλλους ανθρώπους») απέναντι στα νέα δεδομένα.
2. **Η υπέρβαση:** Καθώς το μπάσκετ έχει έναν «υπερυψωμένο» στόχο, απαιτεί από τους ανθρώπους όχι απλώς να προσαρμόζονται, αλλά να ανυψώνονται. Η αρχή αυτή διδάσκει τη σημασία τού να θέτουμε υψηλούς στόχους, να ξεπερνάμε τα όριά μας και να επιχειρούμε το φαινομενικά αδύνατο, οδηγώντας την ανθρωπότητα στην πρόοδο.

A1. β) Εντοπισμός πέντε (5) μέσων πειθούς στην παράγραφο της ανάμνησης:

- **Αφήγηση:** «όταν ήμουν έξι ετών, ο πατέρας μου ασφαλτόστρωσε την αυλή μας και έστησε μία κανονική μπασκέτα.»
- **Μεταφορική χρήση της γλώσσας:** «βιώσιμος προσανατολισμός», «να πορεύεσαι μέσα στον κόσμο»
- **Ασύνδετο σχήμα:** «...ισχυρός, βασικός, βιώσιμος προσανατολισμός...»
- **Ευθύς λόγος:** «Κοίτα ψηλά».
- **Πρώτο ρηματικό πρόσωπο:** «ήμουν», «έμαθα»

2^η δραστηριότητα

A2. α) Σχολιασμός του επικοινωνιακού αποτελέσματος του τίτλου:

«Θα μπορούσε το μπάσκετ να σώσει τον κόσμο;»

- **Επικοινωνιακό αποτέλεσμα:** Ο τίτλος, διατυπωμένος με τη μορφή **ρητορικού / προβληματίζοντος ερωτήματος**, προκαλεί το άμεσο ενδιαφέρον και την περιέργεια του αναγνώστη, καθώς συνδέει ένα δημοφιλές άθλημα με ένα φαινομενικά ανέφικτο, παγκόσμιο ζητούμενο. Δημιουργεί έναν ζωντανό, άμεσο διάλογο με το κοινό, το προϊδεάζει για τον προβληματισμό που θα αναπτυχθεί και προσδίδει στο κείμενο μια αίσθηση παραδοξότητας και πρωτοτυπίας.

A2. β) Ανάλυση της αναλογίας στην παράγραφο της υπέρβασης:

- **Εντοπισμός της αναλογίας:** Ο συγγραφέας παραβάλλει τον «υπερυψωμένο στόχο» του μπάσκετ και την προσπάθεια του παίκτη να «αψηφήσει τη βαρύτητα» με τους υψηλούς στόχους, τις φιλοδοξίες και την υπέρβαση των ορίων που οφείλει να επιδιώκει ο άνθρωπος στην κοινωνική του ζωή.
- **Ανάλυση:** Όπως στο μπάσκετ ο παίκτης καλείται να κάνει το αδύνατο —να «πετάξει» προς το καλάθι—, έτσι και στην κοινωνία οι άνθρωποι πρέπει να κοιτάζουν ψηλά, να μην περιορίζονται στα προβλήματα που βρίσκονται «μπροστά στα πόδια τους» και να υλοποιούν όσα θεωρούνται αδιανόητα.
- **Τι επιτυγχάνει ο ομιλητής:** Με την αναλογία εκλογικεύει και κάνει απόλυτα κατανοητή μια αφηρημένη έννοια (όπως η κοινωνική υπέρβαση και η πρόοδος), δίνοντάς της μια συγκεκριμένη, οικεία και παραστατική εικόνα μέσω του αθλητισμού. Έτσι, το επιχείρημά του αποκτά ζωντάνια, πειστικότητα και παραστατικότητα.

A2. γ) Αντικατάσταση λέξεων με νοηματικά αντίθετες:

- «... **δυσπιστία** απέναντι στους θεσμούς...»- **εμπιστοσύνη** / πίστη
- «... αίσθηση **συλλογικής** αποσύνθεσης...» -**ατομικής** / προσωπικής
- «... συνεχώς **μεταβαλλόμενο** κόσμο...» -**σταθερό** / αμετάβλητο / στάσιμο

3^η δραστηριότητα

A3. Παραγωγή Λόγου: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα (Ενδεικτική ανάπτυξη, 200-250 λέξεις)

Τίτλος: Κοιτώντας Ψηλά: Τα Εφόδια του Νέου σε έναν Κόσμο που Αλλάζει

Στις μέρες μας, γινόμαστε μάρτυρες ενός κόσμου που μεταβάλλεται με καταγιστικούς ρυθμούς, φέρνοντας στην επιφάνεια κοινωνική πόλωση και μια διαρκή αίσθηση αβεβαιότητας. Μέσα σε αυτό το ρευστό περιβάλλον, η ανάγκη των νέων ανθρώπων για εφόδια που θα τους επιτρέψουν να εκπληρώσουν τα όνειρά τους φαντάζει πιο επιτακτική από ποτέ.

Το πρώτο και βασικότερο εφόδιο είναι η **ικανότητα προσαρμογής και η ευελιξία**. Όπως εύστοχα επισημαίνει ο καθηγητής Ντ. Χολάντερ, στη σύγχρονη πραγματικότητα δεν υπάρχουν «σταθερές θέσεις». Ο νέος δεν πρέπει να εγκλωβίζεται σε έναν μονοδιάστατο ρόλο, αλλά να είναι έτοιμος να αναδιαμορφώνει τις δεξιότητές του και να αντιμετωπίζει με θάρρος τις νέες συνθήκες.

Παράλληλα, η **συλλογικότητα και το πνεύμα συνεργασίας** αποτελούν απαραίτητα στηρίγματα. Τα μεγάλα προβλήματα δεν επιλύονται μεμονωμένα· η σύνδεση με την κοινότητα και η κοινή δράση με άλλους ανθρώπους προσφέρουν αίσθηση σκοπού και ασφάλειας.

Τέλος, το πιο ζωτικό εφόδιο είναι η **διάθεση για υπέρβαση**. Οι νέοι οφείλουν να θέτουν υψηλούς στόχους, να «κοιτάζουν ψηλά» και να μην αποθαρρύνονται από όσα οι άλλοι θεωρούν αδύνατα. Η ιστορία της ανθρωπότητας, άλλωστε, γράφτηκε από εκείνους που τόλμησαν να υλοποιήσουν το αδιανόητο. Με οδηγό τη φαντασία, την επιμονή και την πίστη στις δυνάμεις τους, οι νέοι μπορούν να χτίσουν το δικό τους καταφύγιο και να διαμορφώσουν έναν καλύτερο κόσμο.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1. Πώς το ποιητικό υποκείμενο «ζωγραφίζει» τις μέρες του:

Το ποιητικό υποκείμενο μετατρέπει την καθημερινότητά του σε μια πράξη καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, χρησιμοποιώντας ως μέσο την ποίηση («ζωγραφίζω τις μέρες μου με ποιήματα»). Για να το επιτύχει αυτό, αντλεί τα συναισθηματικά του εφόδια («χρώματα») μέσα από τον εσωτερικό κόσμο της αγάπης και της ευαισθησίας («απ' της καρδιάς τ' αλφαβητάρι»). Ταυτόχρονα, επεξεργάζεται τα βιώματα και τις ιδέες του λογικά, χρησιμοποιώντας τη νόηση και τον αναστοχασμό ως εργαλεία («τα υλικά απ' της σκέψης το εργαστήρι»). Με αυτόν τον συνδυασμό λογικής και συναισθήματος δίνει νόημα και ομορφιά στη ζωή του.

2^η δραστηριότητα

B2. α) Εντοπισμός και ερμηνεία των εγκλίσεων:

- **Οριστική έγκλιση:**
 - **Παράδειγμα:** «Ζωγραφίζω» (ή «παίρνω», «ταξιδεύω», «έχω»).
 - **Λειτουργία:** Εκφράζει το βέβαιο, το πραγματικό και το αντικειμενικό. Δηλώνει μια υπαρκτή κατάσταση, τη δεδομένη δημιουργική στάση ζωής που ήδη υιοθετεί το ποιητικό υποκείμενο στο παρόν.
- **Υποτακτική έγκλιση:**
 - **Παράδειγμα:** «(Να) ζωγραφίσω» (ή «(με) παιδεύει. Να...»).
 - **Λειτουργία:** Εκφράζει το επιθυμητό, την προσδοκία, τον πόθο ή ένα όνειρο που εκκρεμεί να πραγματοποιηθεί. Φανερώνει την έντονη εσωτερική ανάγκη του υποκειμένου να επεκτείνει την προσωπική του ευτυχία σε ολόκληρη την ανθρωπότητα.

B3. β) Εντοπισμός εκφραστικών μέσων:

- **Μεταφορά:** «της καρδιάς τ' αλφαβητάρι» / «της σκέψης το εργαστήρι» / «πινακοθήκη της καρδιάς μου»
- **Επανάληψη:** «Ζωγραφίζω» (στίχοι 1 και 10) / «ποιήματα» (στίχοι 1 και 12) / «κόσμου/κόσμο»
- **Προσωποποίηση:** «ένα όνειρο που με παιδεύει»

3^η δραστηριότητα

B3. Το όνειρο του ποιητικού υποκειμένου και η έμπνευση για τους νέους (100-150 λέξεις):

Στους τελευταίους στίχους, το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει ένα βαθιά ανθρωπιστικό και οικουμενικό όνειρο: επιθυμεί «να ζωγραφίσει τις μέρες όλου του κόσμου με ποιήματα», οραματιζόμενο μια ανθρωπότητα λουσμένη στο φως («γεμάτες ήλιο») και γεμάτη από την ευτυχία των παιδιών («γελαστά παιδιά»).

Αυτό το όραμα μπορεί αναμφίβολα να εμπνεύσει τους σημερινούς νέους. Σε μια εποχή που κυριαρχεί ο κυνισμός, η τεχνοκρατική ψυχρότητα και η αποξένωση, το ποίημα προσφέρει μια εναλλακτική στάση ζωής, βασισμένη στην ενσυναίσθηση, την τέχνη και την αισιοδοξία. Προτρέπει τους νέους να μην εγκλωβίζονται στην ατομική τους ευημερία, αλλά να αγωνίζονται για τη συλλογική ευτυχία. Το «όμορφο όνειρο» γίνεται το έναυσμα για να αντισταθούν στη μιζέρια, να αναζητήσουν την πνευματικότητα και να διεκδικήσουν έναν κόσμο πιο δίκαιο, ειρηνικό και χαρούμενο, αποδεικνύοντας ότι η ελπίδα παραμένει ζωντανή.